

Отже, соціальний аудит в Україні може стати сучасним інструментом соціального партнерства, який перетвориться з механізму розв'язання конфліктних ситуацій у систему гарантування економічної безпеки підприємств та вирішенні актуальних проблем соціально-економічного розвитку держави.

1. Аудит и контроллинг персонала: [учебник. 2-е изд., перераб. и доп.] – М.: Издательство “Альфа-Пресс”, 2010. – 672 с. 2. Безбожний В. Л. Вибір способу забезпечення соціально-економічної безпеки великих промислових підприємств : [автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 “Економіка та управління підприємствами”]/ В.Л. Безбожний ; – Луганськ. СХУ ім. В. Даля МОН України, 2009. – 24 с. 3. Кузнецова Е.И. Экономическая безопасность и конкурентоспособность. Формирование экономической стратегии государства: [моногография]. / Е.И. Кузнецова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 239 с. 4. Мехеда Н.Г. Планування соціальної безпеки на підприємстві // Мехеда Н.Г., Маджула А. – Черкаси Нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – 2010. – № 1 – 85 с. 5. Одегов Ю.Г., Никонова Т.В. Аудит и контроллинг персонала: [Учебник. 2-е изд., перераб. и доп.]– М.: Издательство “Альфа_пресс”, 2010. – 672с. 6. Полякова С. В. Соціальний аудит як технологія управління соціальними процесами / С. В. Полякова // Економіка розвитку, 2011. – № 1.– С. 46–49. 7. Социальный аудит: [учебное пособие] / под общ. ред. д.э.н., проф. А.А. Шулуца, д.э.н., проф. Ю.Н. Попова. – М.: Издательский дом “АТИСО”, 2008. — 620 с. 8. Соціально-економічний розвиток України за січень – вересень 2012 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

УДК 339.178.3

І.В. Фарінович

Інститут підприємництва та перспективних технологій
Національного університету “Львівська політехніка”

СВІТОВІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ФАКТОРИНГОВИХ ПОСЛУГ

© Фарінович І.В., 2013

Проаналізовано світові та вітчизняні тенденції розвитку ринку факторингових послуг. Досліджено фактори, які впливають на розвиток ринку факторингових послуг в Україні, та запропоновано заходи з їх подолання.

Ключові слова: факторинг, ринок факторингових послуг, обсяг факторингу.

I. Farynovych

Lviv Polytechnic National University

WORLD AND DOMESTIC PROGRESS OF MARKET OF FACTORING SERVICES TRENDS

© Farynovych I., 2013

In the article the conducted analysis of world and domestic progress of market of factoring services trends. Investigational factors which influence on market of factoring services development in Ukraine and offered measures of their overcoming.

Key words: factoring, market of factoring services, volume of factoring.

Постановка проблеми. У ринкових умовах свої правила проведення фінансово-господарських відносин суб'єктів господарювання в результаті реалізації продукції чи товарів. Такі відносини обумовлюються значним відтермінуванням платежу за поставлені товари. Для того, щоб

не втратити потенційних клієнтів та не зменшити обсяги поставок постачальники часто приймають такі умови, які ведуть до касових розривів, недофінансування обігових коштів і до зменшення фінансових результатів. Джерелом поповнення обігових коштів можуть бути банківські кредити, проте така форма фінансування в умовах економічної нестабільності є обмеженою, особливо для малого та середнього бізнесу. Вирішити проблему касових розривів та нарощення обсягів поставок можна за допомогою універсального інструменту фінансування обігових коштів – факторингу.

Факторинг забезпечує таку систему взаємовідносин з покупцями, при якій постачальник може надавати конкурентні відтермінування платежів своїм клієнтам, не відчуваючи при цьому дефіциту в оборотних коштах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням тенденцій розвитку ринку факторингових послуг присвячені наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як В. Вергуна, В. П'ятанової, Є. Склепового, Л. Руденко, Н. Левченко, О. Ступницького, Е. Доллан, Ж. Перар, Р. Коттер, Р. Кембелл.

Цілі статті. Основною ціллю статті є дослідження тенденцій розвитку як світового, так і вітчизняного ринку факторингових послуг. Виявити фактори, які впливають на розвиток факторингових послуг в Україні, та запропонувати шляхи їх усунення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Факторинг започатковано в Західній Європі, коли наразившись на проблеми браку обігових коштів під час здійснення комерційних операцій 20–30 років тому, компанії західноєвропейських країн знайшли вихід, використавши новий тоді фінансовий продукт, який назвали факторингом [1, с. 785].

Незважаючи на те, що ринок факторингових послуг в Україні мав стійкі темпи зростання до початку фінансової кризи, проте не всі вітчизняні підприємства використовують цей вид послуг у фінансуванні обігових коштів. Незначне використання факторингу обумовлене необізнаністю ефективного використання факторингу при фінансуванні обігових коштів.

На заході, зазвичай, факторингом користуються малі та середні підприємства, оскільки великі підприємства мають відомі переваги в управлінні дебіторської заборгованості, у той час як малі підприємства можуть мати недостатньо коштів для утримання спеціалізованого кредитного менеджера. Тому багато західних компаній, які належать як до середніх, так і малих у своїй діяльності використовують послуги факторингу. В Україні ситуація є протилежною, оскільки факторинг затребуваний саме великими компаніями. Це свідчить про слабко розвинений середній та малий бізнес в Україні та високі вимоги факторингових компаній чи банків до своїх клієнтів.

Загалом сучасний світовий ринок факторингу умовно розвивається двома шляхами: на базі американської та європейської моделей [2, с. 21].

Європейська модель припускає створення великих, але вузькоспеціалізованих компаній-факторів, які зазвичай мають банківське походження. Ці компанії були створені наприкінці 1950-х років дочірніми структурами банків, а згодом вони відокремилися від материнських структур і набули повної незалежності.

В американській моделі все навпаки: факторингові компанії створювали у 1960-ті роки приватні підприємці без участі банків. Банки незабаром зацікавилися новим бізнесом і придбали деякі факторингові компанії в управління або власність, розширивши, отже, свій банківський портфель. Проте на американському ринку як і раніше зберігається безліч порівняно невеликих факторингових компаній.

Україна пішла шляхом європейської моделі, оскільки першими, хто запропонував факторинг, були банки, а вже згодом появились факторингові компанії. Світова фінансова криза другої половини 2008–2009 рр. змінила орієнтири розвитку факторингу з боку факторів. Після подолання фінансової кризи на ринок вийшли саме факторингові компанії, а банки своєю чергою призупинили свою діяльність з надання факторингових послуг. Це було зумовлено тим, що банки втратили велику кількість коштів через масові невіплати (40 % клієнтів) по факторингу, який, на відміну від кредитування, є беззаставною послугою [3], що призвело до погіршення портфелю активів банків та змусило їх згортати факторинговий бізнес. Своєю чергою факторингові компанії, які розпочали свою діяльність після світової фінансової кризи, активно почали пропонувати факторинг, як основний бізнес своєї діяльності, оскільки вони не мають значних обсягів проблемної заборгованості.

Кількість фінансових компаній, які отримали право на проведення факторингового бізнесу в Україні, з кожним роком зростає, про що свідчать дані табл. 1

Таблиця 1

**Кількість фінансових компаній,
які мають право надавати послуги з факторингу в Україні***

Показник	Роки			2011/2010		2012/2011	
	2009	2010	2011	(+/-)	(%)	(+/-)	(%)
Кількість фінансових компаній, які мають право надавати послуги з факторингу	49	78	110	29	59	32	41

Примітка: Побудовано за даними ДКРРФП [4]

Аналізуючи дані таблиці, спостерігаємо зростання в динаміці кількості фінансових компаній, які мають право надавати послуги факторингу в Україні на 124 % в 2011 р. порівняно із 2009 р. Проте за даними FCI компанії, які реально займаються наданням цих послуг, у 2011 р. нараховується не більше 25.

Незважаючи на світову фінансову кризу, яка охопила будь-яку сферу економіки, зокрема і ринок факторингових послуг, у більшості країн світу вже відновились загальні обороти факторингового обслуговування та стали більшими, ніж в часи докризової ситуації. В Україні ринок факторингових послуг також набуває широкого розвитку, про що свідчать дані FCI за 2005–2011 рр. (рис. 1).

Рис. 1. Динамічні зміни обсягу факторингу в Україні протягом 2005–2011 рр.

Примітка: Побудовано за даними Factors Chain International [5]

З рис. 1 бачимо, що в 2008 р. обсяг факторингу в Україні був найбільшим і становив 1314 млн. євро. У 2009 р. обсяг факторингу зменшився майже в 2,5 разу і становив 530 млн. Проте, починаючи з 2010 р. ринок факторингових послуг в Україні відновлює свої позиції після подолання фінансової кризи, і в 2011 р. по обсягах факторингових послуг перевищив докризовий 2007 р.

Основним показником, який характеризує факторингові операції, є джерела фінансування, які наведені в табл. 2

Таблиця 2

Джерела фінансування факторингових операцій в Україні за 2009–2011 рр., млн. грн.

Джерела фінансування	роки			2010/2009 рр.		2011/2010 рр.	
	2009	2010	2011	(+/-)	(%)	(+/-)	(%)
Власні кошти	269,1	1939,8	3908,7	1670,7	620	1968,9	101,5
Банківські кредити	887,6	903,3	1192,6	15,7	1,7	289,3	32
Позикові кошти юридичних осіб	325,7	3516,0	1662,4	3190,3	979,5	-1853,6	-52,7
Інші джерела	112,7	48,8	64,3	-63,9	-56,7	15,5	31,8
Разом	1595,1	6407,9	6828,0	4812,8	301,7	420,1	6,6

Примітка: Побудовано за даними НРА "Рюрік" [3]

Із табл. 2 видно, що основними джерелами фінансування факторингових операцій є власні кошти, банківські кредити, позикові кошти юридичних осіб тощо. Власні кошти протягом аналізованого періоду з кожним роком зростають, так в 2010 р. порівняно із 2009 р. вони зросли на 620 %, а в 2011 р. проти 2010 р. на 105 %. У той час, як банківські кредити в 2010 р. проти 2009 р. зросли на 1,7 %, а в 2011 р. проти 2010 р. на 32 %. У 2010 р. позикові кошти юридичних осіб зросли на 979,5 %, а вже в 2011 р. спостерігаємо їх зменшення в динаміці проти 2010 р. на 52,7 %. Аналізуючи інші джерела фінансування факторингових операцій, спостерігаємо зменшення їх в 2010 р. проти 2009 р. на 56,7 %, а в 2011 р. проти 2010 р. бачимо їх зростання на 31,8 %.

Отже, підсумовуючи, необхідно зауважити, що до 2009 р. основним джерелом фінансування були банківські кредити, а останніми роками спостерігаємо зростання в динаміці власних джерел.

Розподіл укладених договорів факторингу за основними галузями за 2010–2011 рр. наведено на рис. 2., 3.

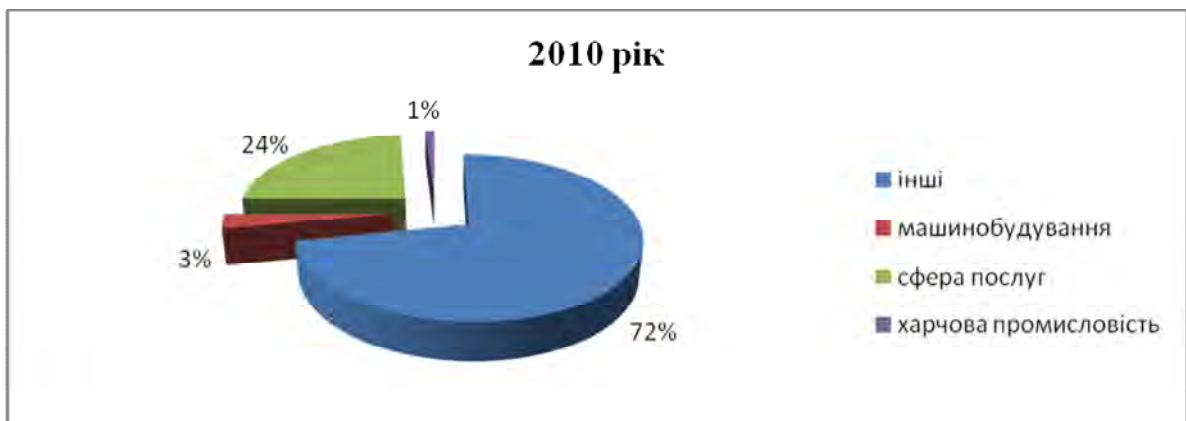

Рис. 2. Розподіл укладених договорів факторингу за основними галузями станом на 31.12.2010 р.
Примітка: Побудовано за даними НРА “Рюрік” [3]

З рис.2 видно, що найбільшу частку (72 %) укладених договорів факторингу припадає на інші галузі. На думку НРА “Рюрік”, інші галузі – це сфера торгівлі. Друге місце серед галузей займає сфера послуг (24 %). Незначна частка укладених договорів факторингу припадає на машинобудування (3 %). Харчова промисловість займає найменшу частку (1 %) серед основних галузей, які користуються послугами факторингу.

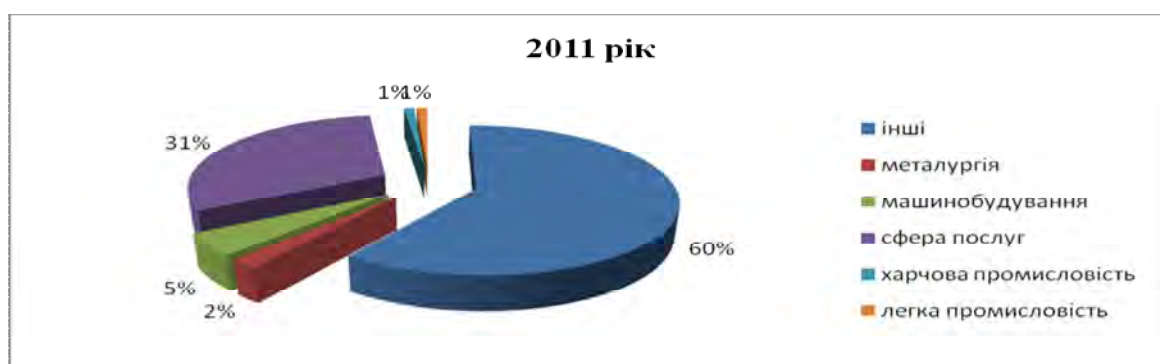

Рис. 3. Розподіл укладених договорів факторингу за основними галузями станом на 31.12.2011 р.
Примітка: Побудовано за даними НРА “Рюрік” [3]

Станом на 31.12.11 р. серед укладених фінансовими компаніями договорів факторингу за галузями найменшу питому вагу мають легка та харчова промисловість – 1 %, металургія – 2 %, дещо більшу частку займає сфера машинобудування – 5 %, а найбільшу – 60 % охоплюють інші галузі, сфера послуг – 31 % [6].

Аналізуючи розподіл укладених договорів факторингу за основними галузями за 2010–2011 рр. спостерігаємо зростання частки машинобудівної галузі з 3 % до 5 %, та сфери послуг з 24 % до 31 %. Необхідно відмітити використання факторингу в металургійній галузі в 2011 р.

Для прикладу, у Великобританії факторинг не обслуговують виробничі компанії, компанії сфери послуг та оптово-роздрібною торгівлі. В Італії факторинг широко використовується в сфері комерційних, транспортних та телекомунікаційних послуг. У Данії найбільший попит на послуги факторингу спостерігається з боку текстильної промисловості, в Греції – харчової промисловості, тоді як в Австрії – електроенергетичної, переробної та хімічної галузей [7].

Розвиток ринку факторингових послуг України доцільно порівнювати із розвитком світового ринку факторингових послуг. Розподіл світового ринку факторингових послуг в 2011 р. відображено на рис. 4.

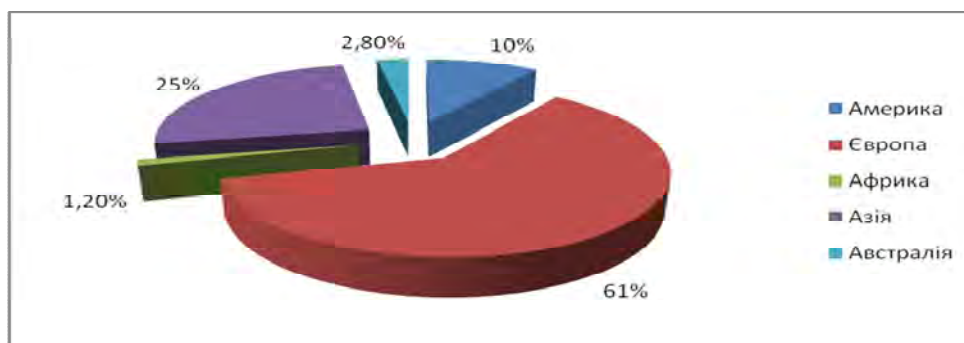

Рис. 4. Розподіл світового ринку факторингових послуг у 2011 р.

Примітка: Побудовано за даними Factors Chain International [5]

Із рис. 4 видно, що основними гравцями світового ринку факторингових послуг є Європа, частка якої займає 61 % світового ринку, на другому місці (25 %) перебуває Азія, яка динамічно завойовує стійкі позиції на цьому ринку протягом останніх років. Частка Америки з обсягу наданих факторингових послуг у світі становить 10 %. Незначні позиції займають Африка (1,2 %) та Австралія (2,8 %).

Основними гравцями ринку факторингових послуг в Європі по наданих обсягах факторингових послуг можна виділити Великобританію, Італію, Францію, Німеччину, Іспанію. Серед країн Азії, які входять в трійку лідерів по факторингових оборотах, можна виділити Китай, Японію та Тайвань. В Америці зростаючий факторинговий оборот припадає на США, Бразилію, Чилі та Мексику. В Африці – це Південно-Африканська-Республіка та Марокко.

Враховуючи, що Європа займає лідируючі позиції з розвитку ринку факторингових послуг, доцільно розглянути частку основних країн-лідерів Європи до сукупного обсягу факторингового обороту Європи (рис. 5).

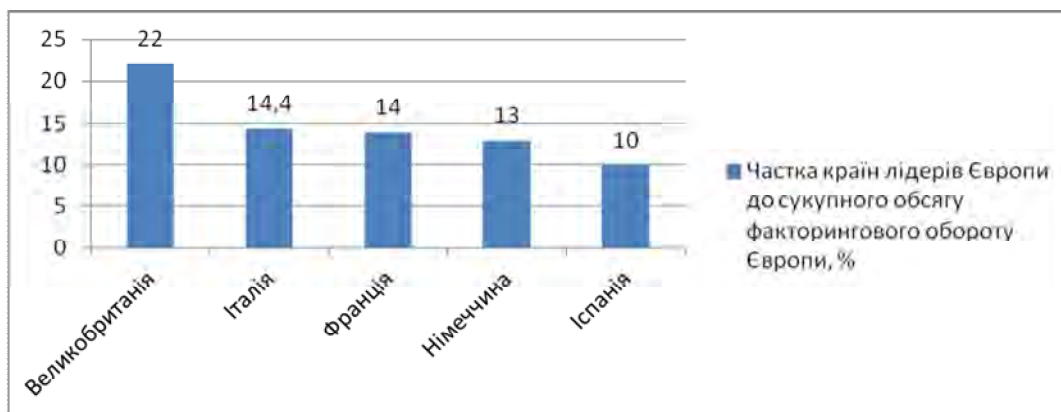

Рис. 5. Частка країн лідерів Європи до сукупного обсягу факторингового обороту Європи

Примітка: Побудовано за даними Factors Chain International [5]

Отже, дані рис.5 показують, що перше місце займає Великобританія, частка якої становить 22 %. Італія та Франція майже займають однакові позиції (14,4 % та 14 %). Частка Німеччини становить 13 %, а Іспанії – 10 %.

Аналізуючи світовий ринок факторингових послуг доцільно охарактеризувати світові обсяги факторингових послуг за регіонами протягом 2005–2011 рр. (табл. 3).

Таблиця 3

**Світові обсяги факторингових послуг за регіонами
протягом 2005–2011 рр., млн. євро**

Регіони	роки						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Європа	715471	806958	932264	888528	876649	1045069	1217811
Америка	135240	140493	149673	154195	142013	185357	207172
Азія	135470	149606	174244	235418	209991	355602	508888
Африка	6237	8513	10705	13263	14917	16686	23451
Австралія	23730	27573	33780	33246	40110	45515	58091

Примітка: Побудовано за даними Factors Chain International [5]

Дані табл.3 свідчать, що ринок факторингових послуг динамічно розвивається. Такий розвиток спостерігається в усіх регіонах світу. Проте, Європа займає лідируючі позиції, найменший обсяг наданих факторингових послуг спостерігаємо в Африці. Темпи приросту обсягів факторингових послуг за регіонами протягом 2005–2011 рр. відображені в табл. 4.

Таблиця 4

**Приріст обсягів факторингових послуг за регіонами протягом
2005–2011 рр. у співвідношенні до попереднього року, %**

Регіони	роки					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Європа	12,8	15,5	-5,0	-1,3	19,2	16,5
Америка	3,8	6,5	3,0	-7,9	30,5	11,7
Азія	10,4	16,5	35,1	-10,8	69,3	43,1
Африка	36,5	25,7	23,9	12,5	11,8	40,5
Австралія	16,2	22,5	-1,6	20,6	13,5	27,6

Примітка: Побудовано за даними Factors Chain International [5]

Із табл. 4 спостерігаємо зменшення обсягу наданих факторингових послуг в Європі на 5 % у 2008 р., а в 2009 р. порівняно із 2008 р. зменшився на 1,3 %. Проте вже в 2010 р. Європа відновила свої темпи розвитку, які становили 19,2 % проти 2009 р. (що є більшими, ніж у докризовому 2007 р.). В Америці зменшення обсягу факторингових послуг спостерігається в 2009 р., проте 2010 р. показав стрімке зростання обсягів факторингу на 30,5 % порівняно із 2009 р. Країни Азії також зменшили обсяги факторингу в 2009 р., хоча 2010 р. відзначився значним зростанням ринку факторингових послуг. Цікавим є той факт, що ринок факторингових послуг країн Африки не потерпів від світової економічної кризи другої половини 2008–2009 рр. У цих країнах спостерігається щорічний приріст наданих обсягів факторингових послуг. Незважаючи на те, що в 2009 та 2010 рр. приріст факторингових послуг був незначний і відповідно становив 12,5 % та 11,8 %, проте в 2011 р. проти 2010 р. приріст обсягів факторингових операцій становив 40,5 %. В Австралії спостерігаємо незначне зниження обсягів факторингових операцій у 2008 р., проте в наступних роках бачимо їх зростання.

Серед країн, в яких динамічно розвивався ринок факторингових послуг і не потерпів від світової економічної кризи, необхідно виділити: Австрію, Бельгію, Кіпр, Іспанію. Серед країн Америки стрімкий та динамічний розвиток факторингу спостерігається у Перу. Серед країн Азії останнім часом факторинг завойовує ринки країн Китаю (в 2011 р. порівняно із 2009 р. зріс на 408 %), Гонг-Конгу, Японії та Кореї. Ринок факторингових послуг завойовує стійкі позиції серед таких європейських країнах, як Мальта, Польща, Португалія, Румунія, Росія, Сербія, Туреччина.

Досліджуючи ринок факторингових послуг доцільно визначити частку внутрішнього та міжнародного факторингу в загальному світовому обороті по регіонах (рис. 6).

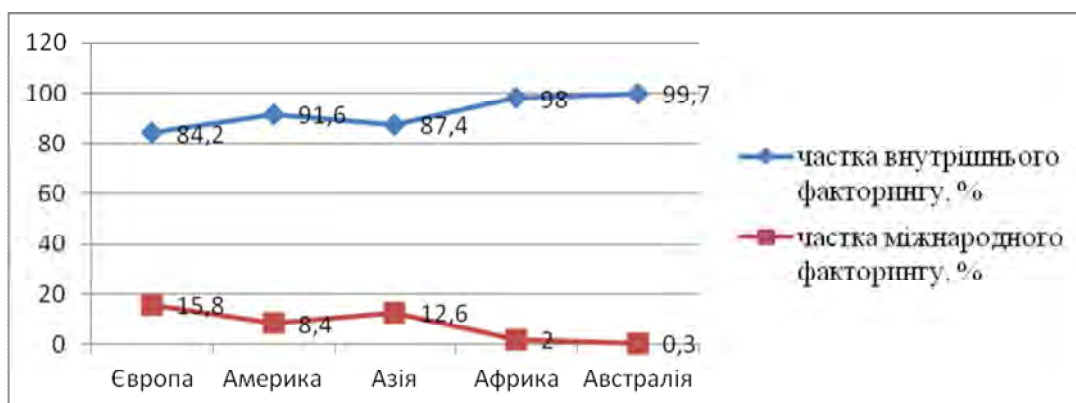

Рис. 6. Частка внутрішнього та міжнародного факторингу по регіонах за 2011 р.
Примітка: Побудовано за даними Factors Chain International [5]

З рис.6 видно, що частка внутрішнього факторингу в світі становить 86,5 %, тоді як частка міжнародного факторингу становить 13,5 %. Таке співвідношення задовольняється за рахунок Європи, де частка внутрішнього факторингу становить 84,2 %, а міжнародного 15,8 % та за рахунок Азії (внутрішній факторинг – 87,4 %, а зовнішній – 12,6 %). В Америці частка внутрішнього факторингу становить 91,6 %, а міжнародного – 8,4 %. Африка та Австралія мають невелику частку міжнародного факторингу, відповідно 2 % та 0,3 %. Отже, найбільша частка міжнародного факторингу припадає на Європу, а найменша спостерігається в Австралії (0,3 %).

У структурі міжнародного факторингу лідирує експортний факторинг, обсяги якого перевищують імпорتنний майже в чотири рази [5].

Статистичні дані свідчать, що сьогодні в світі переважає безрегресний факторинг, який в 2011 р. становив 42 %, друге місце по обсягах обороту займає інвойс-дискант (фінансування під уступку дебіторської заборгованості) – 32 %, тоді як факторинг з регресом становить 24 %. На колекторські та інші послуги факторингових компаній світу припадає 2 %.

Структура ринку факторингу в окремих країнах може докорінно відрізнятись. Насамперед, це пов'язано з особливостями платіжної дисципліни та традиціями проведення комерційних угод у тих країнах. Наприклад, у Великобританії основне місце займає інвойс-дискантинг, а в структурі повного факторингу переважає факторинг з регресом. У Німеччині, Італії та Франції переважає інвойс-дискантинг та безрегресний факторинг, що пов'язано з особливостями ліцензування. Право надавати послуги факторингу з регресом в Німеччині можна після отримання банківської ліцензії. Факторинг з регресом широко використовується в Португалії та в Австрії, а реверсивний факторинг – в Іспанії.

Необхідно відзначити відмінності у розвитку факторингу в країнах, що розвиваються, та в тих, що вже економічно розвинуті. У країнах, що розвиваються, найбільше використовують інвойс-дискант, тоді як розвинуті країни пропонують принципово нові послуги факторингу – реверсивний факторинг, фінансування під товари, обладнання тощо. Факторингові компанії розвинутих країн розширюють мережу закордонних філіалів та дочірніх компаній, розвивають свою діяльність через мережу Інтернет. Все більше значення відводиться ризик-менеджменту та адмініструванню дебіторської заборгованості, а не тільки її фінансуванню.

Серед основних світових тенденцій розвитку факторингу потрібно виділити [8, с. 141]:

1) чітко виражений регіональний характер розвитку (особливо у Європі). Це обумовлено тіснішою взаємодією країн, що мають спільні кордони, схожістю традицій, обміном досвідом, та, як результат, створенням регіональних об'єднань та організацій;

2) призупинення темпів росту в країнах з найстарішою традицією.

Це пояснюється заповненістю ринків та їх стабілізацією на існуючому рівні, хоча такі країни досі мають одні з найкращих показників;

3) переважання у деяких країнах міжнародного факторингу над внутрішнім. Така тенденція пов'язана з особливостями розвитку деяких країн та їхньою орієнтацією на зовнішньоторговельну діяльність, а також інтернаціоналізацією ринків, посиленням торгових зв'язків.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, підсумовуючи вищевикладене, спостерігаємо динамічні темпи розвитку ринку факторингових послуг у світі. В Україні темпи розвитку ринку факторингових послуг хоч не є такими стрімкими, як в інших країнах, проте цей ринок впевнено відновлює свої позиції після подолання світової фінансової кризи.

Отже, факторинг – це особливо вигідна для підприємств малого й середнього бізнесу форма фінансування, що дає змогу керівництву і працівникам сконцентруватися на виробничих проблемах і максимізації прибутку. Він прискорює одержання більшої частини платежів, гарантує повне погашення заборгованості і знижує витрати з ведення рахунків. Факторинг дає гарантію платежу і рятує постачальників від необхідності брати додаткові й дуже дорогі кредити в банку. Все це сприятливо впливає на фінансове становище підприємств [9, с. 45].

Значення міжнародного факторингу для України зростає у зв'язку зі збільшенням зовнішньоторговельного обороту товарами та послугами. В Україні існує великий потенціал для розвитку факторингу у сфері зовнішньої торгівлі. Більше того, широке застосування українськими підприємствами факторингу здатне покращити становище України як експортера на міжнародній арені [8, с. 142].

Розвиток факторингу сприятиме економічному зростанню, адже він забезпечує вищий рівень платоспроможності підприємств і збільшення обсягів продажу за рахунок можливості відстрочення платежу [10, с. 250].

Підсумовуючи, варто зазначити, що цей фінансовий інструмент має значно більше позитивного, ніж негативного, особливо це стосується торгових підприємств, де питання достатності оборотних коштів є дуже актуальним. Багато таких підприємств вирішує дилему: або залучення нових покупців, стимулюючи їх вигідними умовами товарного кредиту, або підтримка оборотних коштів на належному рівні. У цій ситуації факторинг є оптимальним рішенням. Це також стосується і потужних виробників, де проблема реалізації є на передньому плані [1, с. 787].

Основними стримуючими факторами, які впливають на розвиток ринку факторингових послуг в Україні, є:

- недостатній практичний досвід проведення факторингових операцій;
- висока вартість факторингових операцій;
- жорсткі вимоги фактор-фірми до підприємств - постачальників (клієнтів) та підприємств-покупців (дебіторів);
- домінування банків, для яких факторинг є лише додатковою операцією, тоді як для факторингових компаній – цей вид операцій є профільним;
- неврегульованість законодавчо-нормативної бази;
- відсутність єдиного законодавчого акту щодо регулювання факторингових операцій.

Для розвитку ринку факторингових послуг в Україні пропонується:

- урегулювати законодавчо-нормативну базу шляхом прийняття ЗУ “Про факторинг”;
- підвищити кваліфікацію працівників щодо проведення факторингових операцій;
- підтримка учасників факторингового бізнесу;
- поширення факторингу серед малого та середнього бізнесу;
- обізнаність з факторингом, як фінансовим інструментом по різних регіонах країни;
- підтримка розвитку факторингових компаній, для яких цей вид операцій є профільним за участю держави.

1. Вергун В.А. Практика використання портфелю факторингових послуг в Україні в умовах фінансової кризи / В.А. Вергун, О.І. Ступницький // *Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект.* – 2010. – С. 784 – 788.

2. Ступницький, О.І. Сучасний факторинг: ефективність торговельних операцій та управління корпоративними фінансами : навч. посібник / О.І. Ступницький, В.М. Коверда. – К. : Видавничо-

поліграфічний центр “Київський університет”, 2010.– С. 255. 3. Національне рейтингове агентство “Рюрік”. Аналітичний огляд ринку небанківських послуг України за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rurik.com.ua> 4. Державна комісія з регулювання ринку фінансових послуг України [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.dfp.gov.ua/ 5. Factors Chain International [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.factors-chain.com/ 6. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2011 рік [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.dfp.gov.ua/fileadmin/.../fk_2011.pdf 7. Факторинг аналитика, інтерв'ю. Обзор мирового рынка факторинга [Електронний ресурс] . – Режим доступу: www.factorings.ru/article/17/ 8. Костюченко В.М. Факторингові операції в системі фінансово-правового забезпечення зовнішньоторговельної діяльності / В. М. Костюченко // Міжнародний збірник наукових праць. – 2010. – № 3(18). – С. 138–144. 9. Смачило В. В. Сутність факторингу та його використання при управлінні дебіторською заборгованістю в Україні / В. В. Смачило, Є. В. Дубровська // Фінансова політика й економічне регулювання Фінанси України. – 2007. – № 7. – С. 35 – 45. 10. Левченко Н.М. Факторинг як інструмент ефективного управління дебіторською заборгованістю підприємств / Н. М. Левченко, Г. В. Кравченко // Економічний простір. – 2009. – № 23/2. – С. 242 – 251.

УДК 330.142.267+334.72

О.М. Чубка, О.М. Рудницька
Національний університет “Львівська політехніка”

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

© Чубка О.М., Рудницька О.М., 2013

Розглянуто погляди науковців щодо визначення економічної сутності оборотного капіталу. Проведено їх систематизацію за чотирма основними підходами. Подано характеристику оборотного капіталу.

Ключові слова: оборотний капітал, оборотні кошти, обігові кошти, оборотні активи, поточні активи, оборотні засоби.

О. Chubka, O. Rydnutska
Lviv Polytechnic National University

SPECIFICS DEFINITION OF CATEGORIES OF COMPANIES' WORKING CAPITAL

© Chubka O., Rydnutska O., 2013

Considered views of scientists to determine the economic substance of working capital. Realised their systematization by four basic approaches. Presented the characteristics of working capital.

Key words: working capital, turnover funds, circulating money, current assets, turnover assets, circulating assets.

Постановка проблеми. Теоретичні дослідження будь-яких економічних процесів та явищ повинні бути підґрунтям для прийняття тих чи інших управлінських рішень у практичному їх відображенні. Саме тому для підвищення ефективності використання оборотного капіталу на підприємстві потрібно досліджувати сутність цієї категорії.